

№2 Ата-энелер чогулушу.

Тема: **Үй-бүлөлүк финанссылык сабаттуулук.**

Максаттар:

- ата-энелерге финанссылык сабаттуулук түшүнүгүн берүү, алар аркылуу балдарды акча менен кандай мамиле түзүүгө үйрөтүү;

Күтүлүүчү натыйжалар

Катышуучулар:

финанссылык сабаттуулуктун маңызын түшүнүштөт;
анын негиздерин күнүмдүк турмушта колдонушат;

ЖОЛУГУШУУНУН ТАРТИБИ

1-кадам. Мурунку ата-энелер чогулушуна сереп салуу:

Мурунку ата-энелер чогулушунда эмне кызык болду?

Сиз балдар менен китең окуй алдыңызбы?

Жыйынтыктары кандай болду?

2-кадам. Ата-энелер менен сурамжылоо өткөрүү.

Класс жетекчи ар бир катышуучуга анкета таратып, аны 5-6 мүнөттүн ичинде толтурууну суранат (2-тиркеме).

Андан кийин бир нече ата-эне өз ойлору менен бөлүшө алышат.

3-кадам. Тема боюнча сүйлөшүү:

Финанссылык сабаттуулук деген эмне?

Бюджет деген эмне? Үй-бүлөлүк бюджет?

Киреше жана чыгаша деген эмне?

Үй-бүлөлүк бюджетицизи пландаштырасызыбы? Эмне үчүн ооба, эмне үчүн жок?

Эгерде пландаштыруу болсо, бардык үй-бүлө мүчөлөрү, анын ичинде балдар да пландаштырууга катышабы? Эмне үчүн ооба, эмне үчүн жок?

4-кадам. Темага киришүү.

Класс жетекчинин сөзү: Финанссылык сабаттуулук – бул рыноктогу кырдаалды туура баалоого жана негиздүү чечимдерди кабыл алууга мүмкүндүк берүүчү финанссы чөйрөсүндөгү билимдин жана көндүмдөрдүн жетиштүү денгээли. Негизги финанссылык концепцияларды билүү жана аларды иш жүзүндө колдононуу жөндөмү адамга өз акчасын билгичтик менен башкарууга мүмкүндүк берет. Кичинекей мектеп курагындагы балдардын финанссылык сабаттуулугун тарбиялоо азыркы учурда актуалдуу жана чоң сурооталапка ээ, бул баланын жаш кезинен тартып ажырагыс глобалдуу социалдык көйгөйүү. Финанссылык сабаттуулук – бул адамдын жаш кезинен калыптанып, өз алдынча акча табуу жана аны сабаттуу башкаруу жөндөмдүүлүгүн көрсөткөн өзгөчө сапаты.

Каржы, экономика жана бала бир караганда өтө эле алыс көрүнөт. Бала үй-бүлөнүн экономикалык жашоосуна өтө эрте арапалашып, акчага туш болот, ата-энеси менен дүкөнгө барат, сатып алуу жана сатуу процесстерине катышат. Балаг финанссылык сабаттуулукту өздөштүрүүгө жардам берүү керек, бирок ал үчүн баарын жасабаш керек.

Мугалимдердин жана ата-энелердин милдети - окуучуга заманбап реалдуулукка ыңгайлашууга, коомдук баалуу адам болууга, анын жашоосуна эркисиз түрдө курчап турмуштун кубулуштарын туура түшүнүүгө жана баалоого жардам берүү.

Финанссы чөйрөсүндөгү сабаттуулук, башка бардык нерселер сыйктуу эле, узак убакыт аралыгында “жөнөкөйдөн татаалга” принципин негизинде, көп жолу кайталоо жана бекемдөө процессинде тарбияланат, билимди практикада колдононууга багытталган көндүмдөр. Жаштайынан сергек каржылык адаттарды калыптандыруу балдар чоңоюп, каржылык жактан көз карандысыз болуп, көптөгөн каталардан оолак болууга жардам берет жана өмүр бою финанссылык коопсуздуукка жана бакубат жашоого негиз түзөт. Бала кезинен акчанын баркын, кантитип акча табуу керектигин билген бала чоңойгондо ийгиликтүү инсан болуп калышы толук ыктымал.

Ооба, финанссылык сабаттуулук – бул жеке каржыны эффективдүү башкаруу, кыска мөөнөттүү жана узак мөөнөттүү финанссылык пландаштыруу, кирешелер менен чыгашаларды эсепке алуу, топтоо менен керектөөнүн катышын оптималдаштыруу. Сиздин баланыз “үй-бүлө бюджети”, “үй-бүлөнүн кирешеси”, “үй-бүлөнүн чыгашасы” деген сөздөрдү билеби?

(Катышуучулардын талкуусу)

«Бюджет»- деген сөз «акча баштык, капчык» дегенди билдириет.

Пайдалуу тамак-аш.
Жайлару жана жылуу турак-жай.

2- топко тапшырмас:

Баланыз туулган күнүн 16 классташы менен белгилегиси келет. Үй-бүлөлүк бюджеттен Сиз 3800 сом бөлдүңүз дейли. Сиздин үй-бүлөнүздүн 2 варианты бар: же үйдө же балдардын оюн-зоок борборунда эс алууну үюштуруу. Ушул 2 вариант үчүн майрамдык меню түзүнүз. Бааларды салыштырыңыз. Кайсы жерде пайдалуураак? Кайсы жерде үнөмдүү?

Менюнү жана сметаларды түзүүдө төмөнкү пункттарга көңүл бурунуз:
Акчаны тууруа бөлүштүрүү.

Баланын ден соолугуна пайдалуу тамак-ашы.

Жетиштүүлүк (ар бир адам үчүн жетиштүү тамак-аш болушу үчүн).

Мини-долбоорду түзүңүз жана коргоп жатканда ар бир жасалган аракетти түшүндүрүп, негиздеп бериңиз (б.а. суроолорго жооп бериңиз: мууну кантит жасадыңыз жана эмне үчүн аны жасоону чечтиңиз).

3- топко тапшырмас:

Быйыл Сиздердин баланыз окуган класстык бөлмөгө ондоп-түздөө иштери (ремонт) керек. Ага 48 500 сом бөлүндү. Бөлмөнүн аяны 38 чарчы метр. Классты актоо, сырдоо, туш кагаздарды алмаштыруу, люстралык алмаштыруу, терезе, эшикти алмаштыруу ж.б. керек. Курулуш материалдардын тизмесин, алардын санын жана сатып алуу баасын көрсөтүү менен сметаны түзүнүздөр. Ремонт кыла турган жумушчулардын кызматы үчүн акы төлөө жөнүндө да унупаныздар. Төмөнкү пункттарды эстен чыгарбаңыздар:

Акчаны туура пәйдалануу, үнөмдөө.

Сапаттуу материалдарды сатып алуу.

Жакшы ремонт жасоо.

Мини-долбоор түзүп, коргоп жатканда ар бир жасалган иш-аракетти түшүндүрүп, негиздеп бериңиз (б.а. суроолорго жооп бериңиз: мууну кантит жасадыңыз жана эмне үчүн жасадыңыз).

8-кадам.

Топтордун презентациясы: ар бир чыгарманы коргоо.

Чыгармаларды талкуулоо.

9-кадам. Жолугушуунун жыйынтыгын чыгаруу.

Жыйындын аягында класс жетекчи ата-энелерге төмөнкүлөрдү суңуштайт:

1. Үй-бүле бюджетин баланын көзүнчө талкуулаңыз. Албетте, бул бала менен чыгымдар боюнча көнешүү керек дегенди билдирибейт, бирок бала кичинекей кезинен эле үй-бүлөдө акча кантит, кайдан келип, кайда жумшалып жатканын түшүнүшү маанилүү.

2. Балдарга чөнтөк акчасын бер. Бул практиканы алты жашынан баштап, аз өлчөмдөрдөн баштаганыңыз он. Бала майда-чүйдөсүнө чейин үнөмдөө керек экенин түшүнүшү керек.

3. Баланын капчыгын көзөмөлдөөдөн алыс болуңуз. Ооба, бала биринчи орунсуз акча коротот - таттуулар, стикерлер, оюнчуктар, бирок бул анын жоопкерчилигинин чөйрөсү. Сизге, ата-энеге туура эмес көрүнгөн сатып алуулар үчүн аны урушпаныңыз. Баланызга тандоо эркиндигин бериңиз жана келечекте ар кандай каржылык кыйынчылыктарды женерине ишениңиз.

4. Күнүмдүк иштер үчүн материалдык стимулдардан качыңыз: идиш жуу, итти сейилдетүү. Болбосо бала жашоодогу майда-барат нерселерге акча алганына көнүп, келечекте жумуш берүүчүлөрдөн да ушундай мамилени талап кылат.

5. Акча мамилелеринин эрежелерин талкуулаңыз: кумар ойнобоо, жанында чоң суммадагы акча алыш жүрбөө, акчанын көптүгүнө мактанбоо.

6. Балдар акчаны ақылдуулук менен башкара алышы жана анын эмнеге татыктуу экенин түшүнүшү үчүн аларга практикалык тажрыйба алуу мүмкүнчүлүгүн берүү зарыл. Балдар айланасындағы нерселердин баркын билген жакшы. Бул үчүн, көп учурда баланы дүкөнгө жөнөтүү керек. Ага бардык нерсе үчүн - тамак-аш, оюнчуктар, китеpter үчүн, ата-энелерге эмгеги үчүн берилген акча менен төлөө керек экенин түшүнүүгө мүмкүнчүлүк берүү маанилүү.

10-кадам. Үй тапшырмасы:

Балдар менен үй-бүлө бюджетин түзүнүздөр жана алар менен киреше-чыгашаңызды талкуулаңыздар. Баланын ай сайын короткон чыгымын жазып чыгуусун суралыңыздар.

11-кадам: Рефлексия.

- Бүгүн сиз үчүн эмне маанилүү болду?